

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KELIŲ ĮSTATYMO NR. I-891
11 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Vykdam kelių registravimą Nekilnojamojo turto registre dažnai susiduriama su problema, kai tam tikrame kelio ruože kelių juostos minimalus plotis neatitinka jai keliamų Lietuvos Respublikos kelių įstatyme 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytų pločio reikalavimų ir dėl to registravimo procesas sustoja. Dažnai taip yra dėl miestuose, miesteliuose ir kaimuose, kur nuo seno yra siaurų kelio ruožų ir greta jų prie pat kelio važiuojamosios dalies nuo seno yra susiformavusios namų valdos su pastatais, ir dėl to tokių kelių net nėra galimybės praplauti.

Šiai problemai spręsti Lietuvos Respublikos Seimas 2023 m. balandžio 25 d. priėmė Lietuvos Respublikos kelių įstatymo Nr. I-891 11 straipsnio pakeitimo įstatymą Nr. XIV-1890, kuriuo papildė įstatymo 11 straipsnį 4 dalimi ir nustatė, kad *jeigu urbanizuotose teritorijose esančių kelių, įrašytų į valstybinės reikšmės kelių sąrašą ar vietinės reikšmės kelių sąrašą, ar jų ruožų kelio juostos dėl užstatymo ar kitų priežasčių neatitinka šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyto minimalaus pločio ir nėra galimybės jų paplauti, šios kelio juostos susisiekimo ministro ar jo įgaliotos institucijos nustatyta tvarka nustatomos siauresnės (faktiškai esamo pločio) su visais tame kelyje ar jo ruože esančiais kelio elementais.*

Prasidėjus diskusijoms apie šios įstatymo nuostatos taikymą, paaiškėjo jos trūkumas, t. y. ne visus miestus, miestelius, o ypač kaimus, per kuriuos eina keliai galima priskirti urbanizuotos teritorijoms ir todėl daugelyje probleminių vietų (kur yra siauri kelių ruožai), šio įstatymo pakeitimo nuostatos negalima taikyti.

Teritorijų planavimo įstatyme (TPI) yra nurodyta: „Urbanizuotos teritorijos – pastatais užstatytos miestų, miestelių, kompaktiškai užstatytų kaimų teritorijos su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytai želdynais, viešosiomis erdvėmis ir valstybiniais miškais miestuose“. Be to, TPI nurodyta, kad savivaldybės lygmens bendruosiuose planuose, išskiriamos urbanizuotos, urbanizuojamos ir neurbanizuojamos teritorijos. Taigi, kur yra urbanizuota teritorija aiškiausiai parodytų teritorijų planavimo dokumentai – savivaldybių teritorijų bendrieji planai. Be to, kaimai, kurie užstatyti nekompaktiškai, t. y. iki 20 proc., nes pagal TPI „Kompaktiškai užstatyta teritorija – didesnė kaip 5 ha užstatyta teritorija (pastatų, kiemų, aikštelių užimta žemė, kita tiesioginiam statinių eksploatavimui naudojama žemė), kurioje užstatymo tankis ne mažesnis kaip 20 procentų“, negali būti laikomi urbanizuota teritorija. O per nekompaktiškai užstatytas kaimų teritorijas taip pat eina daug kelių ir juose taip pat yra kelių ruožų, kurie dėl užstatymo, yra siauresni, nei reikalauja Kelių įstatymas. Taigi, akivaizdu, kad siaurų kelių ruožų problema gali egzistuoti ne tik urbanizuotose teritorijose, bet ir tose, kur užstatymo intensyvumas yra mažesnis nei 20 proc.

Pažymėtina, kad keliuose, kurie neužregistruoti Nekilnojamojo turto registre, negalima projektuoti net elementarių įrenginių ar statinių, tokių kaip autobusų sustojimo vietų ar autobusų stotelių paviljonų (stoginių).

Siekiant išspręsti minėtą problemą siūloma patikslinti teritorijas, kuriose būtų galima taikyti įstatymo nuostatą leidžiančią kelio juostą nustatyti siauresnę, t. y. faktiškai esamo pločio. Projektu siūloma papildyti įstatymo nuostatas, kad minima įstatymo nuostata būtų taikoma ir miestuose, miesteliuose bei kaimuose, pažymėtuose nurodomaisiais ir informaciniais kelio ženklais rodančiais gyvenvietės pradžią ir pabaigą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą parengė Lietuvos Respublikos Seimo narys Gintautas Kindurys.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Kelių įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse yra nustatyti tokie kelio juostų minimalūs pločiai:

„1. Valstybinės reikšmės kelių juostos minimalus plotis pagal kelio kategorijas yra:

- 1) automagistralių ir I kategorijos kelių – 39 metrai;
- 2) II kategorijos kelių – 28 metrai;
- 3) III kategorijos kelių – 22 metrai;
- 4) IV kategorijos kelių – 19 metrų;
- 5) V kategorijos kelių – 18 metrų.

2. Vietinės reikšmės kelių juostos minimalus plotis yra:

- 1) I kategorijos kelių – 15 metrų;
- 2) II kategorijos kelių – 12 metrų;
- 3) III kategorijos kelių – 10 metrų.
- 4) IV kategorijos kelių – 8 metrai.“

Be to 11 str. 4 dalis nustato, kad „Jeigu urbanizuotose teritorijose esančių kelių, įrašytų į valstybinės reikšmės kelių sąrašą ar vietinės reikšmės kelių sąrašą, ar jų ruožų kelio juostos dėl užstatymo ar kitų priežasčių neatitinka šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyto minimalaus pločio ir nėra galimybės jų paplatinti, šios kelio juostos susisiekimo ministro ar jo įgaliotos institucijos nustatyta tvarka nustatomos siauresnės (faktiškai esamo pločio) su visais tame kelyje ar jo ruože esančiais kelio elementais“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Projektu siūloma papildyti įstatymo 11 str. 4 dalį ir patikslinti (papildyti) teritorijas, kuriose būtų galima taikyti įstatymo nuostatą leidžiančią kelio juostą nustatyti siauresnę, t. y. faktiškai esamo pločio, t. y. nustatyti, kad tai būtų leidžiam ne tik urbanizuotose teritorijose, bet ir miestuose, miesteliuose bei kaimuose, pažymėtuose nurodomaisiais ir informaciniais kelio ženklais rodančiais gyvenvietės pradžią ir pabaigą.

Numatyti pakeitimai nesudarytų sąlygų kaip nors bloginti kelių techninę būklę ir kelių transporto eismo saugumą bei neturėtų įtakos žmonių sveikatai, kadangi šie keliai (su siauresne kelio juosta) egzistuoja daugybę metų. Įteisinus minėtus kelius, t. y. šiuo pakeitimu sudarius sąlygas juos užregistruoti Nekilnojamojo turto registre, būtų sudarytos sąlygos juose projektuoti ir įrenginėti (jei toks poreikis kiltų) įvairias kelių infrastruktūros ar saugumo priemones ar atlikti kapitalinio remonto darbus

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai nenumatoma. Tikėtina, kad priėmus įstatymą ir sudarius sąlygas įteisinti kelius, kurių tam tikruose ruožuose kelio juostos yra siauresnės nei nurodyta įstatyme, sumažės konfliktinių situacijų, sudėtingų derinimų su gretimais žemės savininkais, todėl sumažės ir korupcijos tikimybė.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai gali būti tik teigiama, kadangi priėmus įstatymą bus įregistruoti keliai, kurie iki šiol nebuvo registruoti Nekilnojamojo turto registre, o tai (atskirais atvejais) sudarys aiškesnes sąlygas verslo vykdymui ir plėtrai.

8. Ar Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Tikėtina, kad įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Kitų įstatymų pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės. Susisiekimo ministerijai ar jos įgaliotai institucijai reikės pakeisti Kelio juostos pločio nustatymo urbanizuotose teritorijose tvarkos aprašą, pagal kurį bus nustatomos (dėl užstatymo ar kitų priežasčių) siauresnės (faktiškai esamo pločio) kelio juostos nei jų pločiai nurodyti Kelių įstatymo 11 straipsnio 1 ir 2 dalyse.

10. Ar Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o Įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte neapibrėžiama naujų sąvokų.

11. Ar Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai reikės nustatyti tvarką, pagal kurią turėtų būti įteisinami keliai (ar jų atkarpos), kurių kelio juostų pločiai natūroje neatitinka Kelių įstatymo 11 straipsnyje nustatytų dydžių.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projekto įgyvendinimui papildomų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„kelio juosta“, „kelio juostos plotis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.
